

Araştırma Makalesi / Research Article

Atlar, Binicilik ve Moda Arasındaki İlişki

Relationship between Horses, Equestrian Sport and Fashion

Nihan AKDEMİR ¹

ÖZ

Asaletin simgesi atlar; kimi zaman mitolojinin içinde kanatlanmış, kimi zaman savaş meydanlarında şövalyelerin yaveri olmuş, kimi zaman aristokrat, burjuva estetiğine eşlik etmiş, kimi zamansa sporun esas kahramanı olarak tarih boyunca insanla ilişki kurmuşlardır. Güç ve algı atların özünü ve tarzını çerçeveleyen sıfatlardan bazıları olurken, atların sahip olduğu sembolizm, onları özgürlük ve özgünlük gibi kavramları somutlaştıran temsiller olarak moda sahnesinin içine de almıştır. Bu araştırma makalesinde atlar, binicilik ve moda arasındaki ilişki, tarihsel süreçle birlikte incelenerek ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmada yöntem olarak literatür taramasına başvurulmuş, insanlar ve atlar arasındaki bağ, moda dünyasının gözünden ele alınarak incelenmiş, aksesuarlardan giysilere atların ruhunun ve atlarla ilişkili öğelerin tasarıma yansımaları örnekler üzerinden açıklanmıştır. Sonuç olarak, geçmişten günümüze ilham kaynağı olan atların modanın gelecek sahnelerinde de yerini alacağı fikrine ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: atlar, binicilik, binicilik kostümleri, moda

1 Doç. Dr., İstanbul Topkapı Üniversitesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü, nihanakdemir@topkapi.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3926-3409

ABSTRACT

The symbol of nobility is horses; sometimes they took wings in mythology, sometimes they became the squires of the knights on the battlefields, sometimes accompanied the aristocratic and bourgeois aesthetics, and sometimes as the main hero of sports, they had a relationship with people throughout history. While power and perception are some of the adjectives that frame the essence and style of horses, the symbolism of horses has taken them into the fashion scene as representations embodying concepts such as freedom and originality. In this research article, it is aimed to reveal the relationship between horses, riding and fashion by examining it together with the historical process. Literature review was used as a method in the research. the bond between people and horses was examined from the perspective of the fashion world, and the reflections of the spirit of horses and the elements related to horses, from accessories to clothes, were explained through examples. As a result, it was concluded that horses, which have been a source of inspiration from the past to the present, will also take their place in the future scenes of fashion.

Keywords: horses, equestrian sport, equestrian costumes, fashion

1. Giriş

Antik çağlardan günümüze insan hayatında önemli yer tutan atlar, spordan zihinsel farkındalık terapilerine ve hippoterapiye, sinemadan moda, gösterilerden edebiyata birçok alanda insanla var olan ilişkisini sürdürmektedir. Bu açıardan bakıldığında disiplinlerarası bir varlık olduğunu söylemek de şaşırtıcı olmayacaktır.

Yapılan incelemeler ve taramalar sonucunda atlar, binicilik ve moda arasındaki ilişkiye dair yabancı dillerde yapılmış çalışmaların olduğu ancak Türkçe yazılmış kapsamlı bir çalışmanın olmadığı görülmüştür. Bu açıdan araştırma önemlidir ve

disiplinlerarası ve geniş bir perspektif ile literatüre katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Yöntem olarak literatür taramasına başvurulmuş araştırmada, başlığın içeriğine bağlı olarak, insanlarla ilişkisi bu denli güçlü ve geniş bir yelpazede olan atlarla ilgili genel ve kısa bilgilere onları daha yakından tanıyabilmek için giriş bölümünde yer verilecektir. Ardından atlar; mitoloji ve semboller çerçevesinden alt başlık şeklinde incelenecek sonrasında binicilik kostümlerinin tarihsel süreci ele alınarak günümüz moda dünyasının atlarla olan ilişkisi örneklerle açıklanacaktır.

İlk olarak atlara ve onların insanla olan ilişkisine kısaca değinilecek olursa onların

sezgisel yönleriyle başlanabilir. Bununla ilgili olarak Buffalo ve Firedancer (2007), “bizim görmediklerimizi görebilen, duymadıklarımızı duyabilen atların bedeni aslında bir reseptördür. Depremleri hissetmelerleriyle bilinirler. Atların önsezilerinin güçlü olduğunun bilinmesi, arkaik toplumlarda atların büyüsel özellik taşıdıkları inanışına sebep olmuştur” (s: 99) demektedirler.

Atları insana yakın kılan en önemli unsurun bedensel ilişki ve buna bağlı olarak oluşan enerjilerin yarattığı sinerji olduğu söylenebilir. Atların da insanlar gibi ‘çakra’larının ve auralarının olduğu ve onların, insanla temasında bireyi çakralarının yaydığı enerji üzerinden okuyabilen algıları ve sezgileri son derece gelişkin canlılar olduğu bilinmektedir. “At üstüne mineni tanar’ Türkmen sözü (Gökçimen, 2005) insan aurası ile at aurasının en belirgin özdeşleşmesini ifade etmektedir. Onlar binişinin ruhsal durumunu hissedebilmekte ve buna bağlı olarak tepkiler verebilmektedir. Onların duygu durumlarını ise insanlar vücut dillerinden, deneyimle paralel olarak, okuyabilmektedirler.

Atların ruhsal durumlarını gösteren organları kulaklardır. Kulağın aldığı pozisyon atın keyifli ya da gergin olduğunun somut bir göstergesi olabilmektedir. “Kulaklar ne kadar dikse atın keyfi o kadar yerinde, ne kadar boyna doğru eğilse o kadar agresiftir. Atın burun deliklerini kısması karşısındaki şeyi istemediğini, belirgin şekilde açması heyecanlı veya gergin olduğunu gösterir. Şiddetli yorgunluk veya ağrı durumunda gözler kapalıdır. Buna karşın korku ve irkilme durumunda gözler belirgin şekilde açılır” (Öztürk, 2023, 4.paragraf).

Başın iki yanında bulunan gözler sayesinde atların görüş açıcı yaklaşık olarak 340-350 derecedir ve bu onlara oldukça geniş

bir görüş alanı sağlamaktadır. Ancak gözlerin yanlarda olması sebebiyle atlar büyük ölçüde monoküler görmektedirler yani derinlik algısının sağlandığı binoküler görüş açısı oldukça dardır ve büyük oranda üç boyutlu görememektedirler (Öztürk, 2023).

Koklama duyusunun oldukça önemli olması onların tanışma eyleminin bir parçası olurken, bedevilerin atlarının burunlarına üfleterek ata kendilerini tanıttıkları ve sahibi olduklarını öğrettikleri de söylenmektedir (Koçkar, 2023).

Bir canlı ile yapılan tek spor olması sebebiyle de özel bir yere sahip olan atların insanla kurduğu ilişkiye bağlı olarak iyileştirici bir etkiye sahip olduğu aşikardır. Günümüzde alternatif tedavi yöntemi olarak kullanılan hippoterapy yani atlı terapi ise bunun en belirgin örneğidir. Atlı terapinin ilk olarak Yunanlı Hippocrates tarafından M.Ö. 460 – 370 yıllarında ‘Natural Exercise (Doğal Egzersizler)’ adı altında uygulandığı da literatürde yer alan bilgilerden dir (Scott, 2005).

Atları geleneksel yapılarla özdeşleşen törenlerin, düğünlerin, gösterilerin, oyunların ritüellerin içinde görmek mümkündür. Bu geleneksel festivallerin en bilinenlerinden biri İtalya’nın birçok kasabasında (en meşhuru Sardunya Adası’nın Sassari kasabasında düzenlenendir) belirli tarihlerde düzenlenen ve dinsel kökenleri de olan Cavalcatadır (At Festivalleri). 1899 yılında Kral I. Umberto ve Kraliçe Margharita için düzenlenen karşılama töreninde yapılan resmi geçidin bu tarihten sonra halkın geleneksel giysileriyle, atlarıyla, dans ve müzikleriyle katıldığı festivale dönüştüğü bilinmektedir (Koçkar, 2023).

Kazakistan, Afganistan ve diğer Orta Asya ülkelerinde oynanan Buzkaşı, M.S. 1000 yıllarında en son formunu almış olan

Azerbaycan, İran, Irak ve Orta Asya'nın güney bölgelerinde oynanan Çovgan, 12. Yüzyıldan beri bilinen ve mızraklarla Gürcistan'da oynanan İsendi, Rusya, Moğolistan, Kazakistan ve Kırgızistan'da Sultanların Kavgası olan Boy Sultançikov, 11. yüzyıldan bu yana Anadolu'da oynandığı bilinen Cirit, 1891 yılında Newton-Massachusetts'de M. G. Crane tarafından bir takım oyunu olarak icat edilen Push Ball (Hooffball) bazı atlı oyunlardır (Koçkar, 2023).

2. Sembolizmde ve Mitolojide Atlar

Özgürlük, güzellik, hız ve asaletin simgesi olan at aynı zamanda mitoloji ve tarih sahnesinde fetih gücüyle ve yaşam gücünü de temsil etmesinden dolayı güneş ve gök tanrılarıyla da ilişkilendirilen kutsal varlıklar arasında görülmüştür.

Onların renklerine ve duruş koşuş pozisyonlarına dahi sembolik anlamlar yüklenmiştir. Örneğin beyaz at "spiritüel aydınlanma, diriliş ve yaşamın güneşle ilgili sembolüdür" (Wilkinson, 2011, s 54). "Beyaz at mitolojilerde, sanat yapıtlarında ve gerçek tarih boyutunda kahramanların, kralların, prestiji yüksek kişilerin bindikleri attır. Beyaz renkli atların ender bulunması, bu durumun bir nedeni sayılabilir. Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'un kapısından girişinin betimlendiği tabloda da bindiği atın rengi beyazdır" (Gürçay, 2019, s 37-54). Ayrıca Hristiyanlıkta kıyamet alameti olarak ortaya çıkacağına inanılan "Mahşerin Dört Atlısının" atlarının renklerine ilişkin olarak, beyaz at ve binicisinin İsa'yı, kızıl at ve binicisinin kan ve savaşı, siyah at ve binicisinin kıtlığı, soluk renkli at ve binicisinin ise salgın hastalıkları ve ölümü sembolize ettiğini söylemektedir (Encyclopedia Britannica, 2022).

Eski Çin astrolojisi yani Çin horoskopuna göre de at, 1966, 1978, 1990 ve 2002 yıl-

larında doğan bireye karşılık gelmektedir ve Yang burcudur. Popüler, iyi huylu, zihinsel ve fiziksel olarak da çevik olan bireyi temsil etmektedir.

Sembolizm dili üzerine inşa edilen kehanet oyunlarının 15. Yüzyıldan günümüze başrol oyuncusu Tarot kartlarında da atları ve atlı şövalyeleri hem majör arkana kartlarında hem de minör arkana kartlarında görmek mümkündür. Örneğin Değnek Altısı kartında beyaz atın üzerinde elinde defne yaprakları ile süslenmiş değneğiyle geçiş yapan kişi tasvir edilmiştir. Bu kart kişinin zafere ulaşacağına habercisi olarak yorumlanmaktadır. Fırtınalı havada dörtünale giden Kılıç Şövalyesi ise zorlu bir mücadele dönemini haber verirken, kişinin kendiyile olan savaşına da işaret etmektedir. Cesaret sahibi bir kişiliği sembolize ettiği kadar dik kafalı ve sabırsız bir ruha da gönderme yapmaktadır.

Orta Çağ Avrupasında ise at sırtında olan şövalyeler seçkin ve profesyonel sınıfı temsil etmekteydi. "Kadınlara ve düşmanlara karşı nezaket anlamına gelirdi. Bu ideale ulaşmak şövalyelik payesinin verilmesi gibi dinsel ve saray törenleriyle resmleştirilirdi... Kral Arthur'un Yuvarlak Masa Şövalyelerinden bir kahraman olan Sör Gawain, diğer şövalyelerin ölçü olarak aldığı bir şövalyelik ve sadakat sembolüydü. Bazı anlatılarda Gawain sembolik olarak Kelt Güneş Tanrısıyla ilişkilendirilmiştir" (Wilkinson, 2011, s 216). Şövalyelik günümüzde Birleşik Krallık'ta önemli bir hizmet nedeniyle verilen bir unvana dönüşmüştür ve geleneksel olarak devam ettirilmektedir. Atlar ve binicilikle ilişkili olan eyer de şövalyelerin sembolik anlamıyla örtüşen bir anlam içererek kişinin ülkesini korumaya hazır olduğu sembolizmini içermektedir. At nalı ise geçmişten günümüze birçok toplumda bolluğun ve şansın simgesi olmuştur.

Buradan mitolojide Kelt Tanrılarına geçecek olursak at figürü yine karşımıza çıkmaktadır. Epona, Kelt mitolojisinde atlar ve atçılıkla ilişkilendirilen bir dişi at tanrıçasıdır. İsmi Latince “Equus” kelimesinden türetilmiştir ve “at” anlamına gelmektedir. Atlar, Kelt kültüründe önemli bir yere sahip olmuş ve Epona, bu hayvanların koruyucusu olarak kabul edilmiştir. Epona genellikle genç bir kadın olarak tasvir edilmiş ve genellikle bir atın yanında ya da üzerinde gösterilmiştir. Bazı tasvirlerinde, ellerinde atların sembolik yemleri olan tahıl ve elma tutarken gösterilmiştir. O, aynı zamanda doğurganlık, bereket ve iyileştirmeye de ilişkilendirilmiştir. Bugün Epona, modern paganizm ve neo-şamanizm gibi bazı neo-pagan inanç sistemlerinde hala saygı görmektedir. Ayrıca, özellikle Roma İmparatorluğu döneminde, Epona'nın tapınağına Roma İmparatoru Marcus Aurelius gibi bazı Roma liderleri tarafından da saygı gösterilmiştir. (Bober, 1951; Akıncı: 2023).

“Rhiannon, Kelt mitolojisinde Galler Orta çağ yazması Mabinogion'a göre Hyfaidd Hen'in kızı, Dyfed kralı Pwyll'in eşi (sonradan Manawydan ile evlendi) ve Pryderi'nin annesi olarak bahsi geçmektedir. Rhiannon kelimesinin Galce Büyük kraliçe anlamına gelen Rigantona kelimesiyle ilişkili olduğu ve kadının at tanrıça Epona'nın bir varyasyonu olduğu sanılmaktadır” (Öztürk, 2018, 2. paragraf). Rhiannon; atlar, doğurganlık, bereket ve cinsel özgürlük ile ilişkilendirilmiş Kelt mitolojisinde önemli bir dişi figürdür. Ayrıca müzik ve şiirin koruyucusu olarak da nitelendirilmiştir.

İskandinav mitolojisinde ise at figürü karşımıza gündüzün tanrısı olan Dagr ile çıkmaktadır. “Gündüz vaktinin tanrısı ve ışığın efendisi Dagr, ışıltılı beyaz aygırı Skinfaxi'nin sırtında her gün gökyüzünü

bir boydan diğerine kat eder, böylece atın parlak yelesi aşağıdaki yeryüzünü aydınlatır. Gündüz gece döngüsünü onun gece tanrıçası Nott'tan doğumu simgeler” (Wilkinson, 2011, s 143).

Ayrıca İskandinav mitolojisinde at figürünü; sihrin, savaşın, bilgeliğin ve şiirin İskandinav tanrısı Odin'in atların en hızlı olduğuna inanılan sekiz bacaklı sihirli Sleipnir'i olarak da görmekteyiz. Odin güçlü ve karmaşıktır. Tanrıların yöneticisi ve bir şekil değiştiricidir. Ölen kahramanların ruhlarını sarayı Valhalla'ya kabul eden ilahdır (Wilkinson, 2011, s 143; Wilkinson & Philip, 2010, s 271).

Doğaüstü güçlerin ya da insan ruhunun farklı yönlerinin sembolü olarak görülen efsanevi yaratıklar mitolojide önemli bir yere sahiptir. Yunan mitolojisine baktığımız zaman da at; Kentaurular ya da Sentorlar olarak adlandırılan yarı insan yarı at görünümüyle karşımıza çıkmaktadır ve bunlar savaş yetenekleri gelişkin güçlü varlıklar olarak tasvir edilmişlerdir. Kararlı ve asil duruşlarıyla bilinen Sentorlar bu yönleriyle Yunan mitolojisinde bilinen en asil varlıklar olarak tanımlanmışlardır.

En çok bilinen kanatlı at Pegasus'un doğumuyla ilgili farklı mitler bulunmasına rağmen genel bir kabul ediş Poseidon ile yılan saçlı Gorgon Medusa'nın oğlu olduğu yönündedir. Yunan mitolojisinde Denizler Tanrısı Poseidon, atı yaratmıştır. Ayrıca Poseidon, Pegasus'un da babasıdır (Olgunlu, 2010, s 78). Düşünce hızını temsil eden Pagasus'un, zihnin gökyüzüne yükselmesi için insanın üst doğasını geliştirmeye yarayan şiirsel bir esintiye sembolize ettiği de söylenmektedir.

Türk mitolojisinde de atların oldukça önemli bir yere sahip olduğu ve kutlu hayvan olarak kabul edildiği bilinmektedir. Yunan mitolojisindeki uçan at figürü Türk

mitolojisinde Tulpar olarak karşımıza çıkmaktadır. “Genelde beyaz veya kara bir at olarak betimlenir. Beyaz kanatları vardır ve Kuday (Tanrı) tarafından yiğitlere yardımcı olması için yaratılmıştır. Dünyanın en uzun destanı olan Kırgızların Manas destanında, Manas’ın ünlü savaşçılarından sürdürdüğü kanatlarıyla rüzgârdan hızlı koştuğu söylenen efsanevi atlardır” (Karakurt, 2011, 3.paragraf). “İç Asya’daki sudan gelen at efsanesi, kaosun (biçimsizliğin) simgesi olan su ve ondan doğan uçan at figürü ile eşleşmiştir” (Esin, 2004, s 284).

Diğer mitolojilerde karşımıza çıktığı gibi Türk mitolojisinde “bazı atlarda binicisi ile ün kazanmıştır. Mesela; Köroğlu’nun Kır atı, Battal Gazi’nin Aşkar’ı, Manas’ın Ak-Kula, Kır-Ceren, Dede Korkut’ta ki Bamsi Beyrek’in atı Bengi Boz gibi” (Akcan, 2020, 2. paragraf).

At, Türk mitolojisinde sezgiyi de sembolize eder. Buryatların inancına göre, ruhu önce at görür ve kişnemeye başlar. Kutsal yaratıkların da atları vardır. Tanrıların insanlara yardım etmesi için atın varlığı gereklidir. At, tanrıları görmüş, onlara yakın olmuştur. Kâinatın sırlarına vakıftır. Bu temel özelliklerinden dolayı at, Türk toplumunda dost, sırdaş, arkadaş olma özelliğini bugüne dek taşımıştır (Seyidoğlu, 1996, s 51-55).

3. Binicilik Kostümlerinin Tarihsel Süreci

Binicilik kostümü (equestrian costume); ata binerken giyilmek üzere tasarlanmış, tipik olarak pantolon, bot ve ceketten oluşan, eldiven ve binicilik toyuyla tamamlanan bir stildir. Binicilik ile özdeşleşen klasik binicilik kostümlerinin doğumu elbette bir süreç içerisinde olmuş, farklı varyasyonlardan geçmiş ve günümüze kadar ulaşmıştır. Bu süreç ise milattan öncelere, atın evcilleştirmesine kadar gitmektedir.

İlk insanların atı evcilleştirmeleri ve ata binmelerinin tarihi konusunda farklı bilgilerin olmasının yanında, derin araştırmaların sonucunda en güncel veriler bu yıl Mart ayında yayınlamıştır. Buna göre; Helsinki Üniversitesi’nde arkeoloji profesörü ve binicilik keşfi yapan uluslararası ekibin bir üyesi olan Volker Heyd, “binicilik, M.Ö 4000’de Batı Avrasya bozkırlarında atların varsayılan evcilleştirilmesinden kısa bir süre sonra gelişmiş gibi görünüyor. MÖ 3000 ile 2500 yılları arasında Yamnaya kültürünün üyeleri arasında oldukça yaygındı” demektedir (Ertuğrul 2023, 3.paragraf). Yamnalar hakkında Cambridge Üniversitesi’nden Antropolog olan ve Jones ve Haak’ın çalışmalarında yer almış Andrea Manica şunu söylemiştir: “Yamnaların nereden geldiği sorusu günümüze kadar bir gizem olarak kalmıştır... Ancak artık bu soruyu cevaplandırabiliyoruz; Yamnaya halkları Doğu Avrupa avcı-toplayıcıları ile Kafkasya avcı toplayıcılarından son Buzul Çağında koparak izole bir şekilde kalmış bir grubun karışımından oluşmuştur” (BBC, 2015, 4. paragraf).

Tarih öncesi dönemde savaşçı bir topluluk olan İskitlerin de ata bindikleri bilinmektedir. Homojen bir grup olmayan ve kökenlerine ilişkin olarak farklı bilgiler bulunan İskitler hakkında Stanford Üniversitesi’nde halk bilimci ve tarihçi olan Adrienne Mayor, “Görünüşe göre İskit kültürü dediğimiz şey 2500 yıldan daha uzun bir süre önce Sibiryaya, Doğu Asya ve Yamnaya Avrasya gruplarının bir kombinasyonu olarak ortaya çıktı” demektedir ve İskitlerin biniciliğini ise “İskitli erkek ve kadın atlı okçular, Yunanlar, Romalılar, Persler ve Çin Seddi’ni kendilerine karşı savunmak için inşa eden Çinliler tarafından takdir edildi” şeklinde ifade etmektedir (Ertuğrul, 2023, 3. paragraf).

Rus arkeolog C.I. Rudenko tarafından 1947-1949 yılları arasında yapılan çalışmayla Sibiryadaki Altay Dağları'nın eteklerinde Pazırık kurganında yaklaşık 2 bin 500 yıl öncesine ait olduğu düşünülen dünyanın en eski halısı bulunmuştur ve bunun üzerindeki motiflerde süvarilerin olduğu görülmektedir. Bu motiflerin ilk binicilik kostümlerinin betimleri olduğunu söylenebilir (Görsel 1). Zira Rusya'nın St. Petersburg kentindeki Hermitage Müzesi'nde sergilenen halıdaki motiflerin İskit Süvarilerine ait olduğu da ifade edilmektedir (Ed. Orsborne, 2013, s 14) ve İskitlerin kökenlerinde de yukarıda bahsedildiği üzere Sibiryaya olduğu göz önüne alındığında, bu mümkün olabilir.

Bilinen en eski pantolonun keşfine ilişkin olarak Quaternary International'da 2014 yılında yayınlanan "The invention of trousers and its likely affiliation with horseback riding and mobility: A case study of late 2nd millennium BC finds from Turfan in eastern Central Asia / Pantolonun

icadı ve bunun ata binme ve hareketlilik ile olası ilişkisi: Doğu Orta Asya'daki Turfan'dan MÖ 2. binyılın sonlarına ait bir vaka çalışması" isimli makale aynı zamanda binicilik kostüm tarihi açısından da önem taşımaktadır. Batı Çin'deki Turfan vahasının yakınında yer alan Yanghai mezarlığında yapılan kazıda bulunan M.Ö. 1000-1300'lerden kaldığı belirtilen pantolonların tasarım ve üretim süreciyle ilgili ilk rapor sunulmuş ve bulunan bu pantolonun ata binmek için üretildiği de ifade edilmiştir. (Beck vd, 2014).

Louvre Müzesi'nde yer alan ve Asur kralı Asurbanipal'ın (MÖ 668-627) Ninova'daki sarayından alınan Görsel 2'de yer alan kabartma, yayını çeken atlı bir okçuyu göstermektedir. Binici; konik bir miğfer ve bacaklarını koruyan askıların asılı olduğu vücut zırhı (bir cuirass) ile savaş için giymiş görünmektedir ve üzeninin de henüz icat edilmediği anlaşılmaktadır.

Görsel 1: Halıda Yer Alan Süvari Detayı.

Kaynak: Arsız Sanat (2017, Ocak 26). Donmuş Bir Tarihi Miras: Pazırlık Halısı. <https://arsizsanat.com/donmus-bir-tarihi-miras-pazirik-halisi/>

Görsel 2: Atlı Okçu Kabartması, Louvre Müzesi, Paris.

Kaynak: Smith, A.M.; Druessedow, J.R. ve Rider, T. (1984). *Man and the Horse*, New York: Simon and Schuster Pub. (11).

Batı Avrupa'da Rönesans'a kadar öncelikle seyahat, savaş ve avlanma için faydalı bir beceri olarak kabul edilen binicilik teknikleri, atlardan yapmaları istenen çeşitli görevlere uygun olarak gelişmiştir. Atların eğitimi daha sofistike hale geldikçe ve biniciler, hareket ritmini, zihinsel anlayışı ve sempatiyi geliştirmek için ellerini, bacaklarını, koltuklarını ve dengelerini kullanarak kendileri ve binekleri arasında uyum sağlamayı başardıkça, eşitlik sadece bir zorunluluktan daha fazlası haline gelmiştir.

Binicilik Rönesans döneminde bir spor olarak ve saray çevrelerinde bir sanat formu olarak gelişmiştir. Atın kullanımı, binicilik ceketlerinin ve kostümlerinin nasıl görüneceğini belirlemiştir. Binicilik kostümlerinin gelişiminin de bu periyotlara denk geldiğini söylemek mümkündür. Binici tarafından giyilen giysiler ve atın giydiği ekipman, biniciliğin bu evriminde önemli bir rol oynayarak, binicilerin yüksek dere-

cede sürüş elde etmelerini sağlamanın yanı sıra koruma, güvenlik ve rahatlık gibi işlevsel amaçlara hizmet etmelerini sağlayacak şekilde düşünülmeye başlanmıştır.

Tekstilden güderiye kadar pek çok malzeme binicilik kıyafetlerinde kullanılmış, dizginler deriden yapılmış, eyerlerde ağaç ve üzengi yapımında demir kullanılmaya başlamıştır. Binicilik kıyafetlerinin her zaman kullanışlı ve dayanıklı bir karışım olması gerekmiştir. Doğası gereği, ağırlıklı olarak açık havada yapıldığından dolayı kumaşlarının zorlu faaliyetlere dayanacak kadar sağlam olması, kesimin ise geniş bir hareket yelpazesine uyum sağlayacak şekilde tasarlanması gerekmiştir.

Hem biniciler hem de atlar savaş ortamında, 14. yüzyılın ortalarından beri tam çelik levha zırh giymişlerdir. Soylular ise; eskrim, dans veya şarkı söyleme ile eşit kabul edilen ata binme sanatını öğrendikten

sonra atlarıyla farklı binış tekniklerini uygulayabilecekleri rahat binicilik ceketleri giymeye başlamışlardır.

16. yüzyılda binicilik bir sanat haline gelmiş ve modern zamanlarda “dressage / terbiye” olarak bildiğimiz stile dönüşmüştür. Bugün klasik anlamda binicilik kostümlerinin kökeni de bu periyotlara denk gelmektedir. Ayrıca soylular arasında binicilik kıyafetleri ile resimlerini yaptırmak bir asalet simgesi olarak görünmeye başlamıştır. Günümüzde binicilik kostümlerine ilişkin gerçek bilgilere de bu resimler üzerinden ulaşılabiliriz.

Görsel 3'te 1547'den 1559'a kadar hüküm süren aynı zamanda iyi bir binici olan Fransa Kralı II. Henri'yi görmekteyiz. Eser, Henri'in bir dizi benzer portresini yapan ressam François Clouet'a ait. Kral, altınla süslenmiş siyah kadife ceket ve beyaz saten gömleği ile resmedilmiştir. Kral, askeri tarzda çizmeler giymiş ve çağdaş binicilik kılavuzlarında açıklanan ve res-

medilenlere benzer bir binicilik kırbacı taşımaktadır. Dizgininde büyük bir bordür olan siyah ata binmektedir. Eyeri, kendi baş harfi olan H, metresinin baş harfi olan D ve kraliçenin baş harfi olan C harflerinden oluşturulmuş bir monogram şeklinde, altın ve ipek iplikle süslenmiştir. Ayrıca iyi bir binici olduğu söylenen Kraliçe Catherine de' Medici, sağ bacağını eyerin kabzasına saran ve böylece gerçek yan eyeri icat eden ilk kadın olmakla tanınmaktadır. (Smith, Druessedow ve Rider, 1984).

At ve binici imajını güçlü kılan önemli noktalardan birisi kuşkusuz ki binicilik kostümleridir. Her zaman elit bir görünüme sahip olan binici kıyafetlerinin bu aristokrat havasının kökenlerinin de Fransa'ya dayandığını söylemek yanlış olmayacaktır. Çünkü 1643-1715 yılları arasında Fransa krallığı olan XIV. Louis, kraliyet avına katılmasına izin verilen herkesin “boutons” olarak adlandırılan özel bir av üniforması giymesi gerektiğine karar vermiştir. Bu kostümlere “boutons” den-

Görsel 3: Fransa Kralı II. Henri.

Kaynak: Smith, A.M.; Druessedow, J.R. ve Rider, T. (1984). *Man and the Horse*, New York: Simon and Schuster Pub. (48).

Görsel 4: Marie-Louise-Elisabeth d' Orléans'ın Atlı Portresi (1710'da Av Kostümlü Berry Düşesi).

Kaynak: Jane Austen's World (2011, Aralık 16). Women's Riding Outfits in the Early 18th Century. <https://janeaustensworld.com/2011/12/16/womens-riding-outfits-in-the-early-18th-century/>

mesinin sebebinin ise kostümün önemli bir parçasının özenle işlenmiş düğmeler olduğu belirtilmiştir ve bu düğmeler geleneksel olarak bir nesilden diğerine geçmiştir (Smith, Druesedow ve Rider, 1984). Bu moda kısa sürede kendi üniformalarını tasarlamaya başlayan Avrupa soyluları arasında da yayılmıştır ve renkleri üzerinden sembolik bir unsura dönüşmüştür. Bu modanın unsurları bugün hala her av derneğinin renkli ceket yakalarında ve avlanma alanında görülebilmektedir.

1700'lerde askeri üniformalar binicilik modasını oldukça etkilemiş, binicilik kostümleri çok süslü ve ayrıntılı olmuştur. Binicilik ceketleri, askeri üniformayı taklit eden zengin altın rengi biyelerle ve kırmızı kumaştan şeritlerle süslenmiştir. 18. Yüzyılda kadınların ata binmelerinin yaygınlaşmasıyla beraber kadın binici kıyafetleri 'riding habits / binicilik alışkanlıkları' olarak ifade edilmiştir. Bu dönemde kadınlar yan eyere binmişler ve

binicilik kıyafetlerinin bir parçası olarak geniş elbiseler giymişlerdir. Elbiseleri ise erkek binici ceketlerine benzeyen ceketlerle tamamlamışlardır. 1700'lerde tipik kadın binicilik kıyafetlerini, erkeksi bir üst ve kadınsı bir alt olarak yorumlamak mümkündür. Binici kıyafetleri kiri gizlemek için genellikle koyu renkli olmuş ancak yaz için açık renkler kullanılmıştır. En iyi kışlık giysiler, genellikle koyu renklerde pahalı kadifeden yapılmıştır. Bunun yanında daha soğuk havalar için yün, çuha, ipek ve yün karışımı kumaşlar, melton yünü ve gabardin gibi sağlam ve genellikle hava koşullarına dayanıklı kumaşlar kullanılmıştır. Yaz için keten veya pamuklu dokuma kumaşlar tercih edilmiştir.

Görsel 5'te yer alan 1750'lere tarihlenen kadın binicilik ceketleri, bir erkek ceketinden esinlenerek tasarlanmıştır. Bu ceketin ince dikimi ve sade görünümü ile 18. yüzyıl kadınlarının binicilik alışkanlıklarının tipik bir örneği olduğu söylenebilir.

Görsel 5: Kadın Binicilik Montu, V&A Müzesi.

Kaynak: Collection Vam (2005, Eylül 30). Collections, Riding Habit Jacket, (1885-1886) <https://collections.vam.ac.uk/item/O117401/riding-habit-jacket-john-redfern/>

19. yüzyılın ortalarına ve sonlarına doğru, üst-orta sınıf arasında binicilik giderek yaygınlaşmıştır. 1800lerin başlarında Avrupa erkek binici kıyafetleri genel erkek modasının sadeleşmesine bağlı ve “beyefendi” görüntüsüne uygun olarak tek sıra düğmeli bir yelek ve kravat tek sıra düğmeli bir frak olarak şekillenmiştir. Ancak 19. yüzyılda binicilik modasında iki önemli değişiklik de olmuştur. Birincisi kadınlar 1800lerin sonlarına doğru etek giyip eye-

re yan oturmak yerine pantolon giymeye başlamışlardır. Ancak 1900'lere kadar bu durum çok yaygınlaşmamıştır. İkincisi ise kovboylar Amerika'da Vahşi Batı'da dolaşmaya başlamışlardır. Dişli mahmuzlu yüksek topuklu botlar ve geniş kenarlı şapkalar, kovboyların stilleriyle özdeşleşen unsurlar olmuştur. Günümüzde halen batı tarzı/kovboy tarzı olarak etkisini yitirmemiş her dem klasik bir stil olmaya devam etmiştir. 19. yüzyıl geneli içinse, binicilik

Görsel 6: Benjamin Marshall Tarafından Yapılmış George Gordon Portresi, 1806.

Kaynak: Smith, A.M.; Druessedow, J.R. ve Rider, T. (1984). *Man and the Horse*, New York: Simon and Schuster Pub. (36)

kıyafetlerinin her iki cinsiyet için de stil ve ton açısından daha yalın hale geldiğini söylemek mümkündür.

Trenleri ve nihayetinde arabaları tanıtan sanayileşme ve ulaşım devrimi ile atların kullanımı değişmiş, binicilik, giderek daha fazla rahatlatma, spor ve gösterilerle bağlantılı hale gelmiştir. Modern zamanların en büyük toplumsal değişimi olan kadınların özgürleşmesi modayı da değiştirmeye başlarken 1900'lerde, giderek daha fazla kadın etkisiz ata binmeye başlamıştır ve 20. yüzyılın ortalarından sonra çok az kadın eyere yan binmiştir. 1900'lerin başında Jodhpurs adı verilen geniş kalçalara (esnek kumaşın icadından önce hareket özgürlüğü sağlayan) ve dizden ayak bileğine kadar dar kesimi olan binici pantolonları giymeye başlanmıştır. Jodhpurs adı verilen bu binici pantolonların biçimsel kökeni ise Hindistan'da hem erkekler hem de kadınlar tarafından giyilen bir nevi pijama olan dar pantolon Churidars'dan gelmiştir. Bu

da aslında bir tür şalvardır. Jodhpurs tarzı binici pantolonları düğmeli ceketlerle ya da yeleklerle tamamlanmış ve uzun bir periyotta da bu stil binicilik kıyafetleri hem kadın hem erkekler tarafından giyilmeye devam etmiştir.

1900'lerin başında kadın binicilik kıyafetlerindeki devrim ise modanın efsanevi ismi Coco Chanel'den gelmiştir.

Coco Chanel, binicilikle hayatının ilerleyen dönemlerinde tanışmış olmasına rağmen, atların hayranı olmuştur. Onun binicilikle ve atlarla olan ilişkisi ise, etkili bir süvari subayı, centilmen, milyoner ve hevesli bir polo oyuncusu olan Étienne Balsan ile başlamıştır. Balsan'ın malikanesinde yaşayan Chanel, zamanını atlara binerek, tımarlayarak ve onlarla bağ kurarak geçirmiş ve bu durum onun tasarımlarına da yansımıştır. Binicilik becerisini geliştirmeye olan bağlılığı ve sade zarafet anlayışı, Chanel'i rahat pantolonlar, bini-

Görsel 7: Gabrielle Chanel ve Etienne Balsan, Royallieu, 1909.

Kaynak: Wanhavet (2016, Mayıs 27). 'Coco' Chanel and revolution of equestrian fashion <https://wanhavet.com/coco-chanel-and-revolution-of-equestrian-fashion/>

Görsel 8: Madge Bellamy Jodhpurs ile ,1920ler

Kaynak: The Dream Stress (2011, Eylül 14). Madge Bellamy riding <https://thedreamstress.com/2011/09/i-need-a-pair-of-jodhpurs/madge-bellamy-riding/>

ci botları ve ceket giymeye yöneltmiştir. Beyaz gömlek, ceket ve pantolondan oluşan geleneksel bir erkek kıyafetini, kadınsı vücuduna uyacak şekilde tasarlamıştır. Ata binmenin ateşli bir aşığı olan Coco Chanel, erkek versiyonunu temel alarak kendi pantolonunu tasarlayarak, kadın binicilik modasını neredeyse tek başına değiştirerek devrim yaratmaya doğrudan katkıda bulunmuş ve tasarımlarında kadın ve erkeği eşit bir konuma yerleştirmiştir (Mackenzie, 2018).

1910'lardan sonra binicilik kostümleri hem dönemin kadın modasına etki etmeye başlamış hem de sosyal yaşamın ve kadının özgürlüğünün prestijli temsiline eşlik etmiştir.

Madge Bellamy gibi kendine güvenen, bağımsız Hollywood yıldızları filmlerde şık yeni stil jodhpurs giymişlerdir. "Rüzgâr Gibi Geçti" yazarı Margaret Mitchell da

yeni stili benimsemiş ve bunun toplum tarafından kabul edilir olmasında etkili olmuştur. Hollywood'un binicilik sporunun popülerleşmesinde ve binicilik modasının yaygınlaşmasında önemli katkısı olmuştur. Bette Davis ve 1944 yapımı National Velvet filminde rol alan Elizabeth Taylor gibi Hollywood yıldızları, bu sporun ve kıyafetlerinin kabullerini artırmaya yardımcı olmuş, kadınların eyerde kendinden emin ve yetenekli olduğu fikrini geliştirmişlerdir.

1920lerden sonra moda dünyasının içerisine iyiden iyiye giren binicilik sporu, popüler moda dergilerinin de kapak ve içeriğinde yer almaya başlamıştır. Vogue'un 1927 yılında çıkan bir sayısında güncel binicilik modasına yer verilmiştir (Görsel 9).

Savaş sonrası yıllarda Christian Dior, Gucci ve Polo Ralph Lauren, binicilik modası da dahil olmak üzere modanın altın

Görsel 9: Vogue 1927.

Kaynak: Style My Ride (2015, Ağustos 31). History of Equestrian Fashion: 1920s to 1940s <https://www.stylemyride.net/singlepost/2015/08/31/history-of-equestrian-fashion-1920s-to-1940s>

çağına katkıda bulunmuşlardır. Haute couture tasarımcıları kendi binicilik çizimlerini başlatmış ve binicilik modası için, özellikle de kadınların binicilik modası için estetik bir değer haline gelmişlerdir. Polo ile hem isim hem logo olarak bariz bağlantıları olan, binicilikten ilham alan moda denilince akla gelen ilk isimlerden biri olan Ralph Lauren hem erkek kadın koleksiyonları hem reklam kampanyaları ile biniciliğe olan bağlılığını sürdürmeye devam etmektedir.

4. Günümüzde Atlar ve Moda İlişkisi

Binicilik kostümlerin uzun bir tarihi olduğu kadar atlar ve moda arasındaki ilişkinin de uzun bir tarihi vardır. Binicilik sporunun moda üzerinde kalıcı bir etkisi olmuştur. Atlar ve moda arasındaki hikâye de geçmişten günümüze devam etmektedir. Bunlar da binicilik kostümlerinin “sonsuz kadar” şık, zarif ve kabul edilebilir olduğunu gösteriyor demek de yanlış olmayacaktır.

Zaman içerisinde tasarımcılar kendi binicilik serilerini başlattılar ve binicilikten ilham alan koleksiyonlarını tasarlarken biniciliğin doğal zarafetinden yararlandılar. Atları, editörler dergi kapaklarına misafir ettiler, moda fotoğrafçıları baş aktör yaptılar, en nihayetinde modacılar manejî podiyum olarak kullandılar...

Binicilik dünyasının modayı büyük ölçüde etkilediği aşîkardır, peki tüm bunlar nereden geliyor?

Binicilik ve kostümleri insanlar üzerinde kaçınılmaz bir etkiye sahip olabilir. Çünkü atlar, kostümler ve binicilik sporu, lüks ve edep hakkında ilginç ve baştan çıkarıcı bulduğumuz her şeyi mümkün olan en basit, en ilkel duygularla birleştirebiliyor. Sadece şapkayı, diz boyu çizmeleri, eldivenleri, kamçıyı ve mahmuzları düşününce bile bu aksesuarlar, varlıklı at sahibi sınıflarla ilişkilendirilmiştir ve bu nedenle binicilik okulunun çok ötesinde moda olarak görülmüştür. Elbette insanlar lüksü sever ve istek uyandıran moda her zaman popü-

Görsel 10: Hermès Logo.

Kaynak: Icon icon (2020, Haziran 12). The Logo Hermès: The Horse-drawn Carriage <https://www.icon-icon.com/en/the-logo-hermes-the-horse-drawn-carriage/>

ler olmuştur ve görünüm olarak genellikle klasik, zengin ve aristokrat çağrışımlar uyandıran binicilik modası, diğer lüks sporların yapmadığı bir şekilde popüler kültüre nüfuz etmeyi de başaramıştır.

Bir at, kelimenin tam anlamıyla, ama mecazi olarak da A noktasından B noktasına giden bir yoldur. At bir çıkış yoludur; hızlıdır, spordur, ortaklıktır ve maceradır. Bir at, karşılığında yalnızca şefkatimizi ve ilgimizi isterken bize bizde eksik olanı verebilme gücüne sahip bir varlıktır. At özgürlüktür... Onlar sevginin, tutkunun ve sürekli mücadelenin emeğidir. Belki de geleneksel binicilik modasına bağlılığımızın modadan çok binicilikle yani atlarla olan diyalogumuz ile ilgisi vardır. Ayrıntılara, tekrara, bir şeyi doğru ve sıklıkla yapmaya sarsılmaz dikkat... İyi binicilik esasen bir dizi ritüel ve rutindir; en küçük şeyleri, her detayı sürekli kontrol etmek ve yeniden kontrol etmek... Başarıyı yakalamak ve sürekliliğini devam ettirmek... İyi tasarımları ortaya koyan tasarımcıların rutini ve ritüeli de böyle bir şey değil midir zaten?

Klasiğin ötesinde, başlangıcından bu yana doğrudan binicilikle ilgili olan Hermès 150 yılı aşkın bir süre önce, 1837’de, bi-

nicilikten ilham alan ilk moda serisini doğurmuştur ve bu markanın DNA’sına işlemiştir. Bugün hala dünyanın en prestijli podyumlarında görülen Hermès, binicilik ve sürüş için orijinal olarak el yapımı eyerler ve koşum takımları üretmiş ve her zaman en yüksek kalite olarak kabul edilmiştir. Saraçlıktan ilham alan marka, her geçen gün daha da güçlenen ve bugün de varlığını sürdüren yeni deri aksesuar serisini geliştirmiştir. Atlı spor ile özdeşleşen en bilindik ve öncü moda markası olan Hermès’in 1945’ten beri kullanılan logosunda da bunu görmek mümkündür.

Hermès’in Kültürel Miras Direktörü Menhould de Bazelaire, “Kurucu Thierry Hermès ve onun soyundan gelenlerin Fransız taşıma ticareti için koşum takımları ve eyerler yapımında edindikleri bilgi birikimi paha biçilmezdir ve günümüze kadar gelmiştir. At çok talepkâr bir müşteri ve Hermès sahip olduğumuz her şeyi harika hayvanlara borçlu” (Mackenzie, 2018, 5. paragraf) demektedir. Hermès’in kelime anlamında ise yine hayvanlar aleminde mitolojik bir yansıma görülmektedir. Farklı mitolojilerde farklı tanrılara karşılık gelmesine rağmen en yaygın kabul Hermès’in sığır gütmeye, çobanlık, keçi gütmeye ve hatta at ve katır yetiştirme dahil olmak

Görsel 11: Saut Hermès.

Kaynak: Icon icon (2020, Haziran 12). The Logo Hermès: The Horse-drawn Carriage <https://www.icon-icon.com/en/the-logo-hermes-the-horse-drawn-carriage/>

üzere hayvancılığın tanrısı olması yönündedir. Bu da kuşkusuz Hermès'in atlarla olan münasebetine uygun bir göndermedir. Hermès, 2010 yılından itibaren atlı spor yarışlarının en prestijli olanlarından biri kabul edilen Saut Hermès'i organize etmektedir. Paris'teki Grand Palais'de düzenlenen yarışta dünyanın dört bir yanından gelen biniciler ve atlar üç gün boyunca yarışmaktadırlar.

Markanın baş kahramanlarıyla yolculuğu her daim devam etmiştir. Bunlardan birine yer vermek gerekirse; 2007 yılında hazırlanan 'Sur la route de la soie' (ipek yolu üzerinde) adlı videoda, lüks hippie trendi vurgulanmış, hikâyede zarif ipek eşarplarıyla doğaçlama bağlamalar yapan ve giysiler oluşturan üç bohem kadın kahraman atlarla birlikte yer almıştır.

Görsel 12: 2016 Yılında Louis Vuitton'un Spirit of Travel Adlı Reklam Kampanyası.

Kaynak: Bragmybag (2016, 22 Mayıs). Louis Vuitton Pre-Fall 2016 Spirit Of Travel Campaign <https://www.bragmybag.com/louis-vuitton-pre-fall-2016-spirit-of-travel-campaign/>

Parlayıcı bir güce, saygı uyandıran zarafete ve öngörülemeyen tavırlara sahip olan atlar, lüks reklam kampanyalarının temalarına ve göz alıcı çekimlerine baş rol oyuncusu olarak çok defa eşlik etmiştir. Moda, saygıyı garanti altına almalı ve neredeyse eylemin gücüyle ortaya çıkan somut ve yansıtıcı bir öz imaj iletmelidir. Giysiler ve atlar arasındaki ilişki de moda reklamlarında böyle sembolik diyalog kurmakta ve moda devleri kıyafetlerini atlarla eşleştirmeye her daim devam etmektedirler. Bu kampanyaların sayısı da hiç de az değildir. Bunlardan bazılarını bakacak olursak 2016 yılında Louis Vuitton'un Spirit of Travel adlı reklam kampanyası ile başlayabiliriz. Patrick Demarchelier tarafından fotoğraf çekimleri yapılan ve Fransız aktör Lea Seydoux'un yer aldığı reklama siyah at arka planda eşlik etmektedir.

Etro'nun 2019/2020 sonbahar/kış koleksiyonunun reklam kampanyasında, markanın ikonik şal deseninde bir araya gelen güçlü göçebe karakterlerden oluşan bir ai-

leyi ve efsanevi at Pegasus'tan ilham alan tasvirleri görmek mümkündür¹.

Oliviero Toscani ve Mario Testino gibi son yılların en büyük moda fotoğrafçılarından ikisi, atları içeren çok sayıda çekim yapmışlardır. Toscani Benetton için yaptığı çekimlerden birinde atların çiftleşme anını yakalayarak reklam kampanyasında kullanarak skandal yaratmıştır. Testino da fotoğraf karelerinde nadiren statik atlar kullanmaktadır. Genellikle atları dinamik olarak, basit bir adeta yürüyüşünde, dört-nala koşarken ve hatta bir atlama sırasında fotoğraflamayı tercih eden Testino, silüeti ve gücü hem modayı hem de atları en iyi anlatmanın sembolik yolu olarak kullanmaktadır.

Her sezon podyumunu tüm dünyada duygu ve tepki uyandırmak için kullanan Simon Porte Jacquemus çoğunlukla yılda iki kez düzenlediği moda şovlarını basit bir

¹ ETRO'nun 2019/2020 sonbahar/kış koleksiyonu reklam kampanyası videosu: <https://eqliving.com/high-fashion-horses/>

Görsel 13: Chloé, 2015

Kaynak: Cdn (2015). Chole Spring Summer <https://cdn.luxuo.com/2015/01/Chloe-Spring-Summer-2015-campaign.jpg>

Görsel 14: Celine, 2021.

Kaynak: Newbold, A. (2021, Şubat 8). Celine's Renaissance Show Is Our Kind Of Period Drama <https://www.vogue.co.uk/fashion/article/celine-menswear-aw21>

kiyafet gösterisinden ziyade avangart tiyatro prodüksiyonları olarak sahnelemektedir. 2016 ilkbahar/yaz koleksiyonunun defilesinde, adeta performans sanatçıları'nın gösterilerinde kendilerinin de yer alması gibi, tasarımcının kendisi gösteriye katkıda bulunmuş ve gösterinin ortasında podyumda görkemli beyaz bir atı gezdirmiştir.

Burberry artık logosunu değiştirmiş olsa da Latince'de ileri anlamına gelen sloganları prorsum ile birlikte Binicilik Şövalyesi logosunu 1901 yılında kullanmaya başlamıştır. Ancak Burberry logosunu değiştirmiş olsa da atlara ilgisini yitirmemiştir... 2021 yılında Ssense ile çevrimdışı ve çevrimiçi çok disiplinli bir tüketici deneyimi oluşturmak için bir araya gelen Burberry, bu platformda kısa süreliğine satışa sunulan Mythical Alphabet isimli kapsül ko-

Görsel 15: Horse-bit Loafers ve Jackie Bag.

Kaynak: Gucci (2023). Horsebit 1955, www.gucci.com

leksiyonunun illüstrasyonları için İngiliz grafik tasarımcısı Peter Saville ve illüstratör Jo Ratcliffe ile çalışmıştır. Alfabe yarı insan yarı at olan mitolojik atlardan ilham alan illüstrasyonlardan oluşmuştur.

Versace 2017 ilkbahar / yaz koleksiyonunun tanıtımında insan ve atlar arasındaki ilişkiye odaklanmış ve son derece dinamik karelerden oluşan bir kampanya sunmuş-

tur. Chloé, ilkbahar / yaz 2015 kampanyasını California'daki Paradise Cove'da çekmiş, sahilde iki modelin atlarla yürüyüşü fotoğraflanmıştır. Celine'in 2021 sonbahar/kış erkek defilesinde moda bir kez daha fanteziye kucak açmış ve markanın "Teen Knight Poem" isimli Rönesans temalı koleksiyonunda şövalyeleri ve atları görmek mümkün olmuştur.

Görsel 16: Ignasi Monreal İllüstrasyonu, Gucci.

Kaynak: Gucci (2018). A Gucci Hallucination, the Spring Summer 2018 <https://www.gucci.com/us/en/st/stories/advertising-campaign/article/spring-summer-2018-ignasi-monreal>

Görsel 17: Gucci Of Course a Horse: The Spring Summer 2020 Campaign

Kaynak: Gucci (2020, Ocak 10). Gucci Of Course a Horse: The Spring Summer 2020 Campaign (Video). Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=8jkkalO553U>

Gucci de atlarla olan bağıny defalarca göstermiştir. Gucci, Paris'teki 2009 European Show Jumping Masters yarışmasına sponsor olmuş ve sınırlı sayıda binici çizmeleri ve atkılar sunan geçici bir mağaza açmıştır. Atları yönlendirmek için ağızlarına takılan çoğunlukla demirden yapılan ve dizgine bağlı olan "gem"den esinlenerek tasarladığı ve 1953 yılında piyasaya sürdüğü Gucci "horse-bit loafers-horsebit makosen" ve 1955'de piyasaya sunulan yine binicilikten ilham alan Gucci Jackie Bag'de halen yeni

biçimler ve malzemelerle yeniden tasarlanarak etkisini sürdürmektedir.

Tam bir Rönesans aşığı ve Romalı olan Alessandro Michele'nin kreatif direktörlüğünde, markanın Hallucination isimli 2018 ilkbahar/yaz koleksiyonunun tanıtım kampanyasında klasik dönem tabloların esinlenmiş videolar hazırlanmış ayrıca İspanyol illüstratör Ignasi Monreal Gucci için illüstrasyonlar yapmıştır. Bu çalışmalardan birinde Monreal siyah bir atı,

Görsel 18: Dior, Cruise 2019

Kaynak: Mackelden, A (2018, Mayıs 26). Horses Walked the Runway Alongside Models at Dior's Cruise 2019 Show in Paris. <https://www.harpersbazaar.com/fashion/fashion-week/a20923342/dior-cruise-2019-show-paris-horses-walk-runway/>

Görsel 19: Dior Haute Couture Spring/Summer 2021.

Kaynak: Madesen, C (2021, 5 Ocak). 5 Things To Know About Christian Dior's Mystical SS21 Haute Couture Show. <https://www.vogue.co.uk/fashion/gallery/dior-couture-spring-summer-2021>

Görsel 20: Chanel 2013.

Kaynak: Equestrian Stylist (2013). Chanel equestrian. <https://www.equestrianstylist.com/chanel-equestrian-spring-2013/>

Görsel 21: Chanel, 2021 İlkbahar/Yaz Haute Couture.

Kaynak: Chanel (2021). The Spring-Summer 2021 Haute Couture Show— CHANEL Shows (Video). Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=1GzwIzGwk_k

altın zırhlı şövalyenin cep telefonuna baktığı distopik bir manzaraya yerleştirmiştir.

Ayrıca “Of Course a Horse: Gucci SS 20”² kampanyası için Gucci, yönetmen Yorgos Lanthimos ile çalışmış, kampanyada Los Angeles’ın en farklı yerlerinde, sahilde, otelde, havuzda, hatta uçakta, bir dizi gerçek at adeta kahraman olarak seçilmiş ve İtalyan moda evinin kampanyasının ana konusu olan özgürlüğün simgesi olarak atlar objektiflerin karşısına çıkmıştır.

Dior, Cruise 2019 defilesini Fransa’nın Chantilly Şatosu’ndaki kraliyet ahırlarında kurmayı seçmiştir. Meksika’da rodeoya benzer bir binicilik etkinliği olan charreada’da yarışan ve escaramuza ismi verilen atlı kadınlar da gösteride yer almışlardır. Atlar da mankenlerin yanında podyumda yürümüştür. Dior bu kadınların cesur güçlendirici atletizmini, özgürlük ve gelenek unsurlarını reklam kampanyasında da kullanmıştır.

Dior ayrıca ilkbahar/yaz 2021 Haute Couture koleksiyonunda 15. yüzyıl tarot kartlarından türetilen motiflerle hayalleri gerçeklikle birleştirmiştir. Dior, bir şatoda kaybolan bir kadının sinematik hikayesi aracılığıyla tarot kartlarının mistik, falcılık gücünü koleksiyonuna yansıtırken, fotoğraf çekimlerinde beyaz atı kullanmıştır. Dior’un kreatif direktörü ve koleksiyonun tasarımcısı Maria Grazia Chiuri. “Bu koleksiyon, Dior evinde çokça bulunan tarot dünyasını aktarıyor. Tarot kartları, Christian Dior’un mirasının mistik parçalarına hizmet ediyor, bu motifler en son Cruise 2018 koleksiyonunda yer aldı” demiştir (Madsen, 2021, 3.paragraf).

2 Gucci Of Course a Horse: The Spring Summer 2020 Campaign <https://www.youtube.com/watch?v=8jkkalO553U>

Coco’nun ölümünden yıllar sonra, Chanel 2013 yılında atlı köklerine geri dönmüştür. Binicilikle ilgili kıyafetlerin, togların ve kamçıların yer aldığı koleksiyon, Karl Lagerfeld’in çektiği siyah beyaz karelerle tanıtılmıştır. Lagerfeld’in objektifine İngiliz model Alice Dellal atlarla birlikte poz vermiştir.

Chanel, 2021 ilkbahar/yaz Haute Couture defilesinde atlarla olan bağını devam ettirmiştir. Bir düğün seremonisi andıran gösterinin finalini ise beyaz at üstünde bir gelinle tamamlamıştır.

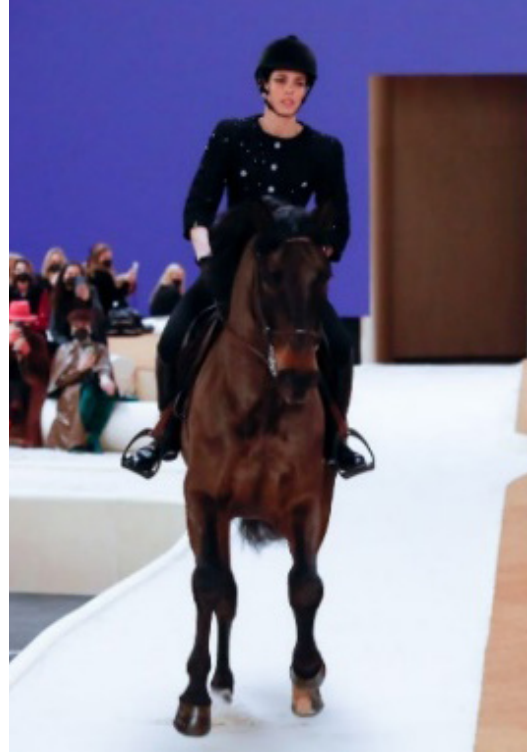
Chanel SS 2022 Haute Couture defilesinde bu defa da podyumda ata yer vermiştir. Ata binen ise, rekabetçi bir binici ve Chanel marka elçisi olan Monako Prensi Albert’in yeğeni, Monaco Prensesi Caroline’in en büyük kızı ve merhum Grace Kelly’nin torunu Charlotte Casiraghi idi. Kahverengi at podyumda dörtnala koşarken, Casiraghi siyah bir tüvit ve payetli Chanel binici ceketi giymiştir.

Atlar ve moda arasındaki ilişkiye dair en güncel etkinlik ise Stella McCartney’den gelmiştir. McCartney, sonbahar kış 2023 defilesini havai fişeklerle veya teknolojik imkanların en üst seviyede kullanıldığı podyumlarda değil, Fransa’nın en eski binicilik okulu L’École Militaire’in kapalı manejinde gerçekleştirmiş ve açılışı dörtnala koşan yedi atla yapmıştır.

İngiliz tasarımcı ilk kez canlı hayvanları podyumda göstermiştir. Asıl meselenin de bu olduğunu ifade eden McCartney “özellikle kış koleksiyonlarının sergilendiği dönemde podyumlarda çok fazla deri, kürk ve tüy var. Sadece hayvanları farklı bir şekilde gösterebileceğinizi göstermek istedim” (Leitch, 2023, 2. paragraf) demiştir ve “bu şov, en çok da dünya gezegenindeki tüm canlılar arasındaki ilişki hakkında. At olsanız da olmasanız

Görsel 22: Chanel SS 2022 Haute Couture.

Kaynak: O'Malley K (2022, Ocak 25). Chanel Bucks The Trend With A Horse And A Royal On Haute Couture Runway. <https://www.elle.com/uk/fashion/a38883845/chanel-horse-haute-couture-runway/>

Görsel 23: McCartney, Sonbahar Kış 2023.

Kaynak: Chiorando M (2023, Mart 10). Stella McCartney put live horses on the runway at French fashion show – find out why <https://www.veganfoodandliving.com/news/stella-mc-cartney-live-horses-runway/>

da bu zulüm içermeyen bir moda şovu. Bu yüzden insanlara podyumlarda izledikleri ve satın aldıkları şeylerin bir zamanlar bu atlar gibi canlı varlıklar olduğunu hatırlatmaya çalışıyorum” (Leitch, 2023, 3. paragraf) açıklaması ile dünyaya aslında bir mesaj ileten McCartney bugün gerçek ruhu olan bir gösteri yapmıştır. Markanın 22 yılı boyunca, McCartney hiçbir zaman deri, tüy ya da kürk kullanmamıştır ve bu koleksiyonda da hayvansal materyallere hiçbir şekilde yer vermemiştir. Bunlar yerine alternatif yapay deri kürk gibi malzemeleri kullanan markanın son defilesi için podyum yerine manej tercih etmesi de şaşırtıcı olmasa gerek...

5. Sonuç

Bu araştırma makalesinde atlar, binicilik ve moda arasındaki ilişki irdelenmiştir. Binicilik faaliyetlerinin milattan önceki dönemlere ve buna bağlı olarak da binicilik pantolonuyla başlayan binicilik kostüm tarihinin de oldukça eski zamanlara dayandığı ortaya konmuştur. Biniciliğin elit bir spor olarak Rönesans döneminde kabul görmeye başladığına ve bunu takip eden yüzyıllarda da etkisini arttırarak gelişim gösterdiğine dair bilgilere ulaşılmıştır. Bu gelişmelere bağlı olarak binicilik kostümlerinin değişim gösterdiği saptanmıştır. Erkekler pantolon yelek ve frak ile ata binerlerken kadınların binicilik faaliyetlerinde etek giymelerinden dolayı eyere yan bindikleri görülmüştür. 20. Yüzyılın başı itibariyle kadınların da ata binerken pantolon giymeye başladığı ve bunun yaygınlaşmasıyla erkek ve kadın binici kıyafetlerinin benzer bir stile ulaştığı sunulan kaynak ve görseller ile ortaya konmuştur. Atların ulaşım, ticaret gibi faaliyetlerde kullanımının sona ermesine bağlı olarak biniciliğin tamamen spor ve entelektüel bir faaliyete dönüşmesi ile moda dünyasının bu etkinlikten ilham aldığı hatta bu etkin-

liğe bağlı bir modanın var olmaya başladığı gözlemlenmiş ve ortaya konmuştur. Atların taşıdıkları sembolik değerlere de bağlı olarak lüks moda markalarının atlarla ve binicilik sporu ile oldukça yakın ilişki kurduğu görülmüştür. Bu ilişkinin şu an içinde bulunduğumuz yüzyılda da güçlü bir şekilde devam ediyor olmasına bağlı olarak, bundan sonraki yüzyıllar da devam edeceği kanısına varılmıştır.

Sonuç olarak yapılan çalışmanın hem atlarla ve binicilik sporu ile ilgilenenlere moda bağlamında bilgiler aktarabileceği hem de moda alanına farklı perspektiften bakarak günümüzün kalıpların dışında disiplinlerarası yaklaşımı da katkı sunabileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akcan, A. (2020). *Türk Mitolojisinde 'At' Kültü*. Sanat Karnavali <https://www.sanatkarnavali.com/turk-mitolojisinde-at-kultu/>
- Aker, J. C. (2010). Information from markets near and far: Mobile phones and agricultural markets in Niger. *American Economic Journal: Applied Economics*, 2(3), 46-59. <https://doi.org/10.1257/app.2.3.46>
- Akıncı, K. (2023). *Kelt Kültürü ve Arkeolojisi -Kelt kültürü (Celtic Culture and Archaeology -Celtic culture)*. Researchgate https://www.researchgate.net/publication/369727734_Kelt_Kulturu_ve_Arkeolojisi_Kelt_kulturu_Celtic_Culture_and_Archaeology_Celtic_culture
- Arsız Sanat (2017, Ocak 26). *Donmuş Bir Tarihi Miras: Pazarlık Halısı*. <https://arsizsanat.com/donmus-bir-tarihi-miras-pazarik-halisi/>
- BBC, (2015). *Europe's fourth ancestral 'tribe' uncovered*. BBC <https://www.bbc.com/news/science-environment-34832781>
- Beck, U.; Wagner, M.; Li, X.; Durkin-Meisterernst, D.; Tarasov, P. E. (2014). "The invention of trousers and its likely affiliation with horseback riding and mobility: A case study of late 2nd millennium BC finds from Turfan in eastern Central Asia". *Quaternary International*. 224-235. <https://doi.org/10.1016/j.quaint.2014.04.056>
- Bober, P. F. (1951). Cernunnos: Origin and Transformation of a Celtic Divinity. *American Journal of Archaeology*, 55(1), 13-51. <https://doi.org/10.2307/501179>
- Bragmybag (2016, 22 Mayıs). *Louis Vuitton Pre-Fall 2016 Spirit Of Travel Campaign* <https://www.bragmybag.com/louis-vuitton-pre-fall-2016-spirit-of-travel-campaign/>
- Britannica, T. Editors of Encyclopaedia (2022, October 31). *Four horsemen of the apocalypse*. Encyclopaedia Britannica. <https://www.britannica.com/topic/four-horsemen-of-the-Apocalypse>
- Buffalo, G. ve Firedancer, S. (2007). *Şamanların Erk Hayvanları*, (çev. Bülent Uluçer). İstanbul: Okyanus Yayıncılık.
- Cdn (2015). *Chloe Spring Summer* <https://cdn.luxuo.com/2015/01/Chloe-Spring-Summer-2015-campaign.jpg>
- Chanel (2021). *The Spring-Summer 2021 Haute Couture Show— CHANEL Shows* (Video). Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=1G-zwlzGwk_k
- Chiorando M (2023, Mart 10). *Stella McCartney put live horses on the runway at French fashion show – find out why* <https://www.veganfoodand-living.com/news/stella-mccartney-live-horses-runway/>
- Collection Vam (2005, Eylül 30). *Collections, Riding Habit Jacket, (1885-1886)* <https://collections.vam.ac.uk/item/O117401/riding-habit-jacket-john-redfern/>
- Equestrian Stylist (2013). *Chanel equestrian*. <https://www.equestrianstylist.com/chanel-equestrian-spring-2013/>
- Esin, E. (2004). *Orta Asya'dan Osmanlı'ya Türk Sanatında İkonografik Motifler*, İstanbul: Kabalca Yayınevi.
- Ertuğrul, E. (2023). *Dünyanın İlk At Binicileri Karadeniz Yakınlarında Bulundu*. Arkeofili <https://arkeofili.com/dunyanin-ilk-at-binicileri-karadeniz-yakinlarinda-bulundu/>
- Gökçimen, A. (2005). Türkmen Atasözlerinde At. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* Prof. Dr. M. Fahrettin Kırzoğlu Özel Sayısı, Sayı 28 Erzurum (199-212).
- Gucci (2018). *A Gucci Hallucination, the Spring Summer 2018* <https://www.gucci.com/us/en/st/stories/advertising-campaign/article/spring-summer-2018-ignasi-monreal>
- Gucci (2020, Ocak 10). *Gucci Of Course a Horse: The Spring Summer 2020 Campaign* (Video). Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=8jkkalO553U>
- Gucci (2023). *Horsebit 1955*, www.gucci.com
- Gürçay, S (2019). Mitolojilerde Uçan At Motifi Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma. *Aydın Türklük Bilgisi Dergisi* Yıl 5 Sayı 8 Bahar- 2019 (37-54).
- Icon icon (2020, Haziran 12). *The Logo Hermès: The Horse-drawn Carriage* <https://www.icon-icon.com/en/the-logo-hermes-the-horse-drawn-carriage/>
- Jane Austen's World (2011, Aralık 16). *Women's Riding Outfits in the Early 18th Century*. <https://ja->

neustensworld.com/2011/12/16/womens-riding-outfits-in-the-early-18th-century/

Karakurt, D. (2011). *Türk Söylence Sözlüğü*. Doczz <http://doczz.biz.tr/doc/170164/t%C3%BCrk-s%C3%B6ylence-s%C3%B6zl%C3%BC4%9F%C3%BC-deniz-karakurt>

Koçkar, M.T. (2023). *Cavalcata – At Festivalleri (İtalya)*. At ve İnsan <https://www.atveinsan.com/cavalcata-at-festivalleri-italya-m419817.html>

Leitch, L. (2023). *Show Ponies: How Stella McCartney and Her Horse Whisperer Delivered a Wow Moment to Remember*. Vogue <https://www.vogue.com/article/show-ponies-how-stella-mccartney-and-her-horse-whisperer-delivered-a-wow-moment-to-remember>

Mackelden, A (2018, Mayıs 26). *Horses Walked the Runway Alongside Models at Dior's Cruise 2019 Show in Paris*. <https://www.harpersbazaar.com/fashion/fashion-week/a20923342/dior-cruise-2019-show-paris-horses-walk-runway/>

Mackenzie, M. (2018). *Equestrian Heritage in Fashion - where did it all begin?* <https://www.mackenzieandgeorge.com/blogs/news/equestrian-heritage-in-fashion>

MacNeill, T. K. (2022). *Giddy up! How high-end horse girls cantered into fashion..* Dazeddigital <https://www.dazeddigital.com/fashion/article/55764/1/giddy-up-horse-girls-cantered-fashion-bella-hadid-chanel-hermes-kendall-jenner>

Madsen, C (2021, 5 Ocak). *5 Things To Know About Christian Dior's Mystical SS21 Haute Couture Show*. <https://www.vogue.co.uk/fashion/gallery/dior-couture-spring-summer-2021>

Madsen, A. C. (2021). *5 Things To Know About Christian Dior's Mystical SS21 Haute Couture Show*. Vogue <https://www.vogue.co.uk/fashion/gallery/dior-couture-spring-summer-2021>

Newbold, A. (2021, Şubat 8). *Celine's Renaissance Show Is Our Kind Of Period Drama* <https://www.vogue.co.uk/fashion/article/celine-menswear-aw21>

Olgunlu, A. C. (2010). *Ana Tanrıca'dan Mevlana'ya*, İstanbul. Karakutu Yayınları.

O'Malley K (2022, Ocak 25). *Chanel Bucks The Trend With A Horse And A Royal On Haute Couture Runway*. <https://www.elle.com/uk/fashion/a38883845/chanel-horse-haute-couture-runway/>

Öztürk, H. (2023). *Atlarda Vücut Dili, Açık Ders* <https://acikders.ankara.edu.tr/plu->

ginfile.php/194497/mod_resource/content/0/11.-12.%20Hafta_Atlarda%20v%C3%BCcur%20dili.pdf

Öztürk, Ö. (2018). *Rhiannon (Kelt Mitolojisi)*. Ozhanoturk <https://ozhanoturk.com/2018/02/23/rhiannon-kelt-mitolojisi/>

Scott, Naomi (2005). *Special Needs, Special Horses – A Guide To The Benefits of Therapeutic Riding*. University of North Texas Pres, Denton, Texas.

Seyidoğlu, B. (1996). *"Mitolojik Dönemde At"*, Umay Günay Armağanı (ed. Özkul Çobanoğlu; Metin Özasan), Ankara: Feryal Matbaacılık,

Smith, A.M.; Druessedow, J.R. ve Rider, T. (1984). *Man and the Horse*, New York: Simon and Schuster Pub.

Style My Ride (2015, Ağustos 31). *History of Equestrian Fashion: 1920s to 1940s* <https://www.stylemyride.net/singlepost/2015/08/31/history-of-equestrian-fashion-1920s-to-1940s>

The Dream Stress (2011, Eylül 14). *Madge Bellamy riding* <https://thedreamstress.com/2011/09/i-need-a-pair-of-jodhpurs/madge-bellamy-riding/>

Wanthaveit (2016, Mayıs 27). *'Coco' Chanel and revolution of equestrian fashion* <https://wanthaveit.com/coco-chanel-and-revolution-of-equestrian-fashion/>

Wilkinson, K. (2011). *Semboller ve İşaretler* (2. baskı). Alfa Yayınları.

Wilkinson, P. ve Philip, N. (2010). *Mitoloji*. İnkilap Kitabevi.